



สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสู่การขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี
ในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้
Moral Reasoning Competency to Drive Ethical Society of Undergraduate Students
in Southern Border Higher Education Institutions

รุดิยะห์ หะ* นิเลาะ แวอุเซ็ง และอับดุลฮาแคม เฮงปิยา
Rudiyah Ha*, Niloh Wae-u-seng, and Abdulhakam Hengpiya

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000
Faculty of Islamic Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Pattani 94000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: rudiyah.h@psu.ac.th

(Received: Jun 13, 2024; Revised: Aug 21, 2024; Accepted: Sep 2, 2024)

บทคัดย่อ

สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางจริยธรรมและมีความตระหนักต่อปัญหาจริยธรรมในสังคม โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่ถือเป็นปัญญาชนของพื้นที่ ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาโดยใช้กลไกของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสู่การขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กิจการนักศึกษา นักเคลื่อนไหวทางสังคม ผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยา และนักวิชาการศาสนา ใช้วิธีการคัดเลือกแบบลูกโซ่ตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการสามเส้า นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 รอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม ครอบคลุมทั้งหลักจริยธรรมสากลและหลักจริยธรรมตามคำสอนศาสนาต่าง ๆ องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นกลางต่อเพื่อนมนุษย์ แสดงออกอย่างเป็นกลาง รู้ทันความอคติ และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น องค์ประกอบที่ 3 การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักตรรกะ สามารถใช้เหตุผลอธิบายอย่างเป็นระบบและใช้วิจารณ์ญาณในการไตร่ตรองข้อเท็จจริงจากหลากหลายแง่มุม และองค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์ รอบคอบ และสอดคล้องกับผู้รับสาร โดยข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการและสังคม สามารถนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรและกิจกรรมบ่มเพาะจริยธรรมของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนาเป็นกลไกการขับเคลื่อนคุณธรรมในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม นักศึกษาปริญญาตรี สังคมคุณธรรม จังหวัดชายแดนใต้

Abstract

Educational institutions play an important role in developing learners to have ethical competence and awareness of ethical issues in society. In particular, learners in higher education who are considered intellectuals of society should be promoted by using the mechanism of ethical reasoning. This research aims to analyze the moral reasoning competency to drive ethical society of undergraduate students in higher education institutions in the southern border provinces of Thailand. Data collection was conducted through document analysis and semi-structured interviews with 15 key informants including higher education faculty members, administrators and officers of student affairs, social activists, psychologists, and religious scholars. Selection of key informants was based on Snowball sampling with prescribed criteria. The instruments used for data collection were document analysis form and semi-structured interviews. Data analysis was performed using content analysis and triangulation methods.



The study revealed that the moral reasoning competence of undergraduate students in higher education institutions consists of 4 components. Mastery of Ethics and Social Phenomena involve both universal and religious-based ethical principle. Wasatimpathy implies demonstrating justly balance, unbiased, and empathy for others. Logical Systematic Thinking denotes ability to reason systematically and use sound judgment in pondering fact from various perspectives. Creative Ethical Communication deals with presenting ethical issues thoughtfully, and appropriate for the audience. This study offers suggestions for both academic and social benefits; these components can be incorporated into curriculum and activities to help students develop ethical behavior. Additionally, it will grow into a system that forces morals in universities to become even more tangible.

Keywords: Moral reasoning competency, Undergraduate students, Ethical society, Southern border of Thailand

บทนำ

สังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาจริยธรรมในหลายมิติ เด็กและเยาวชนยังมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับที่น่าเป็นห่วง องค์การทางการศึกษาทั่วโลกจึงได้กำหนดให้สมรรถนะทางจริยธรรมเป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ต้องส่งเสริมในผู้เรียนศตวรรษที่ 21 (The Organization for Economic Co-operation and Development, 2020) เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนสังคมโดยบ่มเพาะพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีคุณธรรม โดยที่ผ่านมามีภาครัฐมีความพยายามในการร่วมมือกับชุมชน และสถาบันการศึกษาในการผลักดันการจัดกิจกรรมและโครงการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนสุจริต โรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา (Office of the National Strategic Committee, 2019)

สำหรับระดับอุดมศึกษาพบว่า มีปัญหาจริยธรรมเกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ อาทิ การทุจริตทางวิชาการ การคุกคามทางเพศ การผิดวินัยสถาบัน และการกลั่นแกล้งทางกายวาจาและทางไซเบอร์ (Tongsamsi & Promgird, 2017; Wana *et al.*, 2016) บทบาทสถาบันอุดมศึกษาจึงควรมุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่ให้มีสมรรถนะตามความต้องการของสังคม ซึ่ง “การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม” (Moral reasoning) เป็นสมรรถนะหนึ่งที่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิตหรือนายจ้าง (Stakeholders) ในปัจจุบัน เนื่องจากบุคคลที่มีสมรรถนะดังกล่าวนี้จะมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือผิด มีความเป็นเหตุเป็นผลในการกระทำ (Kohlberg, 1981) โดยเมื่อพิจารณาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในบริบทที่เชื่อมโยงกับหลักศรัทธาของคนส่วนใหญ่ของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้พบว่า มีความใกล้เคียงกับคำว่า “อิฮซาน” (หลักความดีงาม) ในคำสอนศาสนาอิสลาม โดยจะมีความแตกต่างในแง่ที่จริยธรรมในคำอธิบายของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1981) จะมุ่งเน้นการให้เหตุผลตามหลักศีลธรรมสากล ในขณะที่คำอธิบายของอัล-ฆอซาลิจะเน้นมิติพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ต้องอยู่ภายใต้หลักศีลธรรมทางศาสนา (Al-ghazali, n.d.) นอกจากนี้ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ปัญญาไตร่ตรอง ซึ่งตามแนวคิดของ McClelland (1973) สิ่งเหล่านี้ต้องมาจากการประมวลองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนบุคคลเพื่อแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมออกมา เมื่อประกอบรวมกันจึงเรียกว่าเป็น “สมรรถนะ” โดยบุคคลจะพัฒนาสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปสู่ระดับขั้นที่สูงขึ้นได้ต้องใช้กระบวนการในการฝึกฝนประสบการณ์และเรียนรู้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงจะยกระดับไปสู่สมรรถนะที่สูงขึ้น

ทั้งนี้การพัฒนาสมรรถนะทางจริยธรรมในบริบทของจังหวัดชายแดนใต้จะมีความต่างจากพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากกรอบคุณธรรมจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยึดถือมีความเชื่อมโยงกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้การให้เหตุผลทางจริยธรรมของผู้คนในพื้นที่จึงมีความละเอียดอ่อน ต้องพิจารณาจากหลักจริยธรรมทางศาสนาเป็นสำคัญ แม้ว่าการวิจัยในประเด็นคุณธรรมมีมาอย่างต่อเนื่องแต่มีข้อสังเกตว่า การศึกษาที่ผ่านมาเน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในภาพรวมหรือตามสภาพการณ์ที่แตกต่างไปของแต่ละสถานศึกษา โดยเฉพาะงานวิจัยที่เน้นศึกษาคำศัพท์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีความสอดคล้องกับบริบทนักศึกษาปริญญาตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยังมีจำกัด จึงถือเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิจัยให้ได้ข้อสรุปองค์ประกอบที่ชัดเจน เพื่อหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกขององค์ประกอบสมรรถนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการออกแบบการเรียนการสอน พัฒนาเป็น



หลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการคิดตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักการทางจริยธรรมและความดีงามของสังคมต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสู่การขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (REC No : psu.pn.2-001/66) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย คือ ขั้นที่ 1) การศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ขั้นที่ 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1) การศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร

เอกสาร (Documents) เป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นของการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ 1) ค้นหาและรวบรวมเอกสารจากโดยการสืบค้นจาก Google Scholar และฐานข้อมูลออนไลน์ คือ ThaiJo, Educational Research และ Scopus โดยการสืบค้นจากคำหลัก “Moral Reasoning” และ “การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม” 2) คัดกรองเอกสารที่ได้จากการสืบค้น ประเมินคุณภาพและความเกี่ยวข้องของเอกสารโดยพิจารณาจากความทันสมัยของข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ และความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3) วิเคราะห์เอกสารทำความเข้าใจเอกสารที่ผ่านการคัดกรองอย่างละเอียด โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารในการระบุประเด็นสำคัญ องค์ประกอบสมรรถนะ และข้อสรุปที่สำคัญ 4) สังเคราะห์เอกสาร นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารมาเชื่อมโยง และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ขั้นที่ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบ่งตามความเชี่ยวชาญตามความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา โดยให้มีความหลากหลายของมุมมองที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม คัดเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย อาจารย์ระดับอุดมศึกษา 4 คน นักวิชาการศาสนา 3 คน ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา 3 คน นักเคลื่อนไหวทางสังคม 3 คน และนักจิตวิทยา 2 คน โดยกำหนดให้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี และยินยอมให้ข้อมูลตลอดช่วงเวลาของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi –structured interview) ใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีข้อคำถามครอบคลุมประเด็นองค์ประกอบสมรรถนะและพฤติกรรมบ่งชี้ถึงการมีสมรรถนะให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ (Face validity) (Meehanpong & Chatdokmaiprai, 2018) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาลักษณะภาษาและความชัดเจนของข้อคำถาม ตลอดจนความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ทั้งนี้พบว่า บางข้อคำถามมีความเป็นนามธรรมสูงจึงได้ทำการปรับแก้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจากทางมหาวิทยาลัยเพื่อนำส่งไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยอาศัยหลักเกณฑ์การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ขณะดำเนินการเก็บข้อมูลจะมีผู้สังเกตการณ์มากกว่าหนึ่งคน มีผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่สังเกตสภาพแวดล้อมและจดบันทึก และเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้วิจัยส่งผลการถอดเทปข้อมูลไปยังผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบและยืนยันอีกครั้ง

ขั้นที่ 3) วิเคราะห์องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การวิเคราะห์องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยหาคำสำคัญพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของบุคคลที่ปรากฏในข้อมูลการสัมภาษณ์ตามวิธีการของ Chantavanich (2016) โดยมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมข้อมูลโดยถอดเทปข้อมูลอย่างละเอียดแบบคำต่อคำ 2) การอ่านทำความเข้าใจข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจเนื้อหา บริบท และความหมายโดยรวมของข้อมูลและบันทึกประเด็นสำคัญโดยมีการตัดทอนเนื้อหาส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องออก 3) การกำหนดหน่วยวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่เป็นการแสดงออกที่สามารถสังเกตเห็นได้มากำหนดเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ และนำพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือความสัมพันธ์ที่น่าสนใจมาจัดเป็นหมวดหมู่ (Themes) เพื่อกำหนดให้เป็นองค์ประกอบ และ 4) กำหนดชื่อให้องค์ประกอบและให้นิยามแต่ละองค์ประกอบ โดยการอธิบายเชิงพรรณนาและสรุปเป็นภาพประกอบโดยใช้ฟังก์ชันการเชื่อมโยงประเด็น (Network) ของโปรแกรม ATLAS.ti (Trial version)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิจัยเอกสาร และผลการสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิจัยเอกสาร การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ โดยการสืบค้นจากคำหลัก “Moral Reasoning” และ “การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม” จากฐานข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ความรู้ในแก่นหลักจริยธรรมของสังคม ลักษณะของบุคคลที่รอบรู้ถึงความดีตามหลักสากลและตามความเชื่อความศรัทธาของผู้คนในสังคมที่อาศัยอยู่ ขุดความรู้เหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามในสิ่งที่รู้ พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้ที่มีองค์ประกอบนี้ ได้แก่ 1) สามารถให้นิยามของการเป็น “คนดี” ตามหลักสากลได้ 2) อธิบายหลักการพิจารณา “คนดี” ตามค่านิยมความเชื่อของผู้คนในพื้นที่ได้ 3) รับรู้ถึงบทลงโทษจากการกระทำที่ผิดหลักศีลธรรมตามความเชื่อศาสนาของตน 4) สามารถชี้แนะให้คำแนะนำที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมให้แก่ผู้ที่เผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้

1.2 ความไวในการรับรู้ปัญหาทางสังคม เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสงสัยใคร่รู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม มีความห่วงใยและไม่นิ่งดูดายต่อปัญหาจริยธรรมที่เกิดความเสียหายในสังคม ตระหนักรู้ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่พึงมีต่อสังคม และให้คุณค่าต่อการรักษาจริยธรรมในสังคมเหนือความต้องการส่วนตน พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้ที่มีองค์ประกอบนี้ ได้แก่ 1) แสดงความสนใจปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตน 2) อธิบายความเชื่อมโยงของสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาจริยธรรมในสังคมได้ 3) ตระหนักรู้ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่พึงมีต่อสังคม 4) ร่วมให้ข้อคิดเห็นการแก้ปัญหาจริยธรรมในสังคมผ่านพื้นที่ต่าง ๆ และ 5) ให้คุณค่าต่อการรักษาจริยธรรมของสังคมเหนือความต้องการส่วนตน

1.3 การตัดสินใจเชิงจริยธรรมบนหลักเหตุและผล เป็นความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์สาเหตุที่มาของการกระทำที่ผิดหลักจริยธรรมโดยใช้หลักตรรกะ แยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น พิจารณาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นด้วยใจที่เป็นกลาง โดยวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานและแหล่งข้อมูล และตัดสินใจหาข้อสรุปภายใต้เหตุผลทางศีลธรรม พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้ที่มีองค์ประกอบนี้ ได้แก่ 1) แยกแยะข้อเท็จจริงของปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นได้ 2) พิจารณาข้อโต้แย้งทางจริยธรรมอย่างเป็นกลาง 3) ค้นหาข้อมูลหรือหลักฐานมาสนับสนุนความคิดเห็น 4) ตอบสนองต่อสถานการณ์การถกเถียงในสังคมอย่างรอบคอบ และ 5) ร่วมให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะการแก้ปัญหาจริยธรรมในสังคม

1.4 การแสดงออกทางบุคลิกภาพที่สะท้อนการมีจริยธรรม เป็นลักษณะที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาตามที่สังคมนิยมชื่นชมหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์สังคม แสดงออกตามจรรยาบรรณแบบแผนที่สังคมกำหนด ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของทุกคนทั้งกลุ่มคนที่เห็นด้วยและเห็นต่างจากตน พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้ที่มีองค์ประกอบนี้ ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญกับการประพฤติปฏิบัติที่ติงตามกฎเกณฑ์ที่สังคมยึดถือ 2) ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของทุกคนทั้งกลุ่มคนที่เห็นด้วยและเห็นต่างจากข้อสรุปของตน 3) ได้แย้งประเด็นทางจริยธรรมอย่างสุภาพ ใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ ไร้ความรุนแรง 4) ยอมรับคำตักเตือนหรือคำวิพากษ์จากผู้อื่นเพื่อการปรับปรุงพัฒนา 5) แสดงออกถึงการเข้าอกเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังการกระทำที่ผิดหลักจริยธรรมทางสังคมของบุคคลอื่น



องค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารมีลักษณะความเป็นสากล อย่างไรก็ตาม สมรรถนะดังกล่าวนี้ได้นำมาใช้เป็นกรอบในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในบริบทนักศึกษาพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในขั้นตอนต่อไป

2. ผลการศึกษาขององค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 รอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม (Mastery of Ethics and Social Phenomena) ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า

“การที่บุคคล ๆ หนึ่ง รอบรู้ในแก่นจริยธรรมศาสนาตนเองนั้น จะทำให้การให้เหตุผลของเขาอยู่บนฐานความเป็นจริงและเป็นธรรม ไม่เป็นการเบียดเบียนคนอื่น”

(ผู้บริหารกิจการนักศึกษา 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2566)

“การสามารถนำคุณธรรมสากลมาใช้เป็นกรอบมองปัญหาสังคมจะช่วยให้การเห็นต่างวางอยู่บนฐานของความเมตตา ขันติธรรม และยุติธรรม แม้จะมาจากความเชื่อของสำนักคิดศาสนาที่ต่างก็ก็ตาม”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2566)

“จำเป็นต้องรู้หลักคุณธรรมศาสนาอื่นบ้างนะ ศาสนาเขากับศาสนาเราต่างก็สอนให้เป็นคนดี แต่ความดีมันคนละแบบกัน เราเรียนรู้เชิงเปรียบเทียบเพื่อเข้าใจซึ่งกันและกัน”

(นักวิชาการศาสนา 3, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ 1 รอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถอธิบายหลักคุณธรรมสากล หลักจริยธรรมศาสนาของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่ 1) อธิบายหลักคุณธรรมสากลที่สังคมยอมรับ 2) สรุปแนวคิดจริยธรรมตามหลักศาสนาของตนเอง 3) เปรียบเทียบหลักจริยธรรมของศาสนาต่าง ๆ ในชายแดนใต้ 4) เชื่อมโยงเจตนารมณ์ข้อบังคับจริยธรรมสากลกับประเด็นทางสังคม และ 5) ประมวลประเด็นจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมชายแดนใต้

2.2 ความเป็นกลางต่อเพื่อนมนุษย์ (Wasatimpathy) ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า

“ต้องสามารถเลือกใช้ภาษาที่กระทบกระเทือนกับอีกฝ่ายให้น้อยที่สุดคือไม่ตัดสินเขา”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย 4, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2566)

“ในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีคนหลากหลายความเชื่อ เราต้องเป็นกลาง ยอมปรับภายใต้กรอบที่ “Flexible” (ยืดหยุ่น) เพื่อแสดงถึงการให้ความเคารพต่อกัน แต่ต้องไม่ละเมิดจริยธรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง”

(ผู้บริหารกิจการนักศึกษา 2, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2566)

“เพราะบ่อยครั้งก็ไปทำร้ายอีกฝ่ายโดยไม่รู้ตัว และต้องไม่ประจานความเชื่อของต่างศาสนา ความเป็นกลางที่ไปกดทับศาสนา หรือความเชื่อคนอื่นก็ไม่ใช่ว่าอยู่แล้ว”

(นักเคลื่อนไหวทางสังคม 3, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2566)

“มองในจุดที่คนอื่นยืนได้โดยไม่ไปตัดสินคนอื่น สามารถเอาตัวเองไปอยู่ในวิถีคิดของคนอื่น และจะทำให้เห็นอกเห็นใจคนอื่นที่เขาเรียกว่า “Empathy” ได้ดีขึ้น”

(ผู้บริหารกิจการนักศึกษา 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2566)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นกลางต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) ที่วางอยู่บนหลักความเป็นกลาง (Wasatiah) โดยการให้เกียรติผู้ที่เห็นต่าง เคารพการตัดสินใจของผู้อื่น และไตร่ตรองสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยมุมมองที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่ 1) แสดงความคิดเห็นต่อผู้ที่เห็นต่างจากตนโดยไม่ตัดสิน 2) แสดงออก



ถึงการเคารพการตัดสินใจของผู้อื่นแม้จะขัดต่อหลักจริยธรรมที่ตนยึดถือ 3) แสดงออกถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในฐานะเพื่อนมนุษย์ 4) แสดงความรับผิดชอบของตนเองที่พึงมีต่อสังคม และ 5) ไตร่ตรองประเด็นคุณธรรมทางสังคมอย่างเป็นธรรม

2.3 การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักตรรกะ (Logical Systematic Thinking) ดังคำสัมภาษณ์ของ ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า

“ควรใช้เหตุผลในการคิดนำว่า ทำไมเขาจึงได้ตัดสินใจที่เป็นเช่นนั้น เกิดจากอะไรได้บ้าง...”

(เจ้าหน้าที่กิจกรรมนักศึกษา 1, สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2566)

“พอเกิดเหตุการณ์ใดก็ตามเราต้องมีความคิด เอ๊ะ! หน้าที่ที่ไปก่อน จะแสดงความเห็นก็ต้องมีวิธีการ หาข้อมูลเชื่อมโยงเท่าที่จะทำได้ก่อน”

(ผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยา 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2566)

“ต้องเป็นคนที่มีข้อมูลมีหลักการ คือ ต้องคิดไตร่ตรองรอบด้าน แล้วค่อยพูดหรือแสดงออกบนฐานของ ข้อมูล ไม่ใช่อารมณ์หรือความเห็นตนอย่างเดียว”

(นักเคลื่อนไหวทางสังคม 2, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2566)

“เริ่มแรกเลย เราต้องรู้ก่อนว่า Fact เป็นอย่างไร สิ่งที่ถูกเป็นอย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร เราต้อง วิเคราะห์สถานการณ์ตรงหน้าให้แตกฉานก่อนจากนั้นจึงให้มาคิดเหตุผลกัน”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย 2, ผู้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2566)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ 3 การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักตรรกะ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของ บุคคลที่สามารถค้นหาสาเหตุ วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความเป็นเหตุเป็นผล และเสนอแนะทางออกได้ โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ค้นหาสาเหตุเบื้องหลังปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกแง่มุม 3) แยกแยะ ข้อเท็จจริงด้วยหลักเหตุผล 4) เชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้เป็นระบบ และ 5) เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล

2.4 การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์ (Creative Ethical Communication) ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“ต้องมีทักษะในการสื่อสาร ใช้วิทยปัญญาในการสื่อสาร รู้ว่าเมื่อไรจะสื่อสาร ต้องสามารถวิเคราะห์ ผู้ฟังได้ด้วย”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2566)

“เราต้องมีวิธีการสื่อสารที่รอบคอบ เข้าใจต่อผู้ที่เรากำลังจะแสดงความไม่เห็นด้วยต่อสิ่งที่ผิดหลัก จริยธรรม โดยไม่ทำให้เสียความสัมพันธ์”

(เจ้าหน้าที่กิจกรรมนักศึกษา 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2566)

“ทักษะการเลือกใช้คำพูด วาทศิลป์ในการสื่อสารต้องมี ใช้คำเหมาะสมกับจังหวะโอกาส และเหมาะกับ กลุ่มคน แต่ก็ต้องไม่อวยเกินไป”

(นักเคลื่อนไหวทางสังคม 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2566)

“หากจะมีการโต้แย้งในประเด็นที่อ่อนไหวและเกี่ยวข้องกับความเชื่อศาสนา จำเป็นต้องสื่อสารใน ลักษณะที่นุ่มนวล ใช้ภาษาที่น่าฟัง ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้าน และเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ต่อไป”

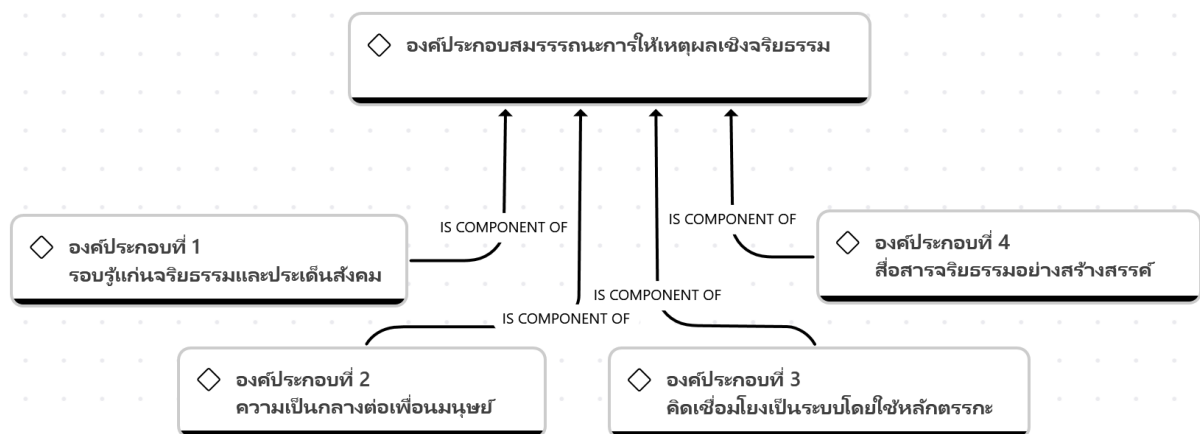
(นักวิชาการศาสนา 3, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566)

“เราต้องกำหนดขอบเขตของการพูดคุยให้ชัดเจนว่า การโต้เถียงของเราจะไม่ไปล่วงเกินเรื่องความเชื่อ ความศรัทธาของใครนะ”

(นักวิชาการศาสนา 2, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2566)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถวิเคราะห์เนื้อหาการสื่อสารได้เหมาะสมตามกาลเทศะ ใช้เทคนิคการสื่อสารเชิงบวกและสร้างสรรค์ รวมทั้งการใช้ภาษาให้อยู่ในระดับเดียวกับผู้รับสาร มีพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา ช่องทาง และผู้รับสาร 2) แสดงความคิดเห็นประเด็นจริยธรรมที่สอดคล้องกับลักษณะบุคคลของผู้รับสาร 3) สื่อสารอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับกาลเทศะของแต่ละสถานการณ์ 4) เลือกใช้เทคนิคการสื่อสารเชิงบวก และ 5)โต้แย้งประเด็นอ่อนไหวด้วยภาษาที่สร้างสรรค์

ดังนั้น กล่าวได้ว่าผู้ให้ข้อมูลที่มาจากความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันมีความเห็นในประเด็นองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในทิศทางที่สอดคล้องกัน โดยสามารถสรุปองค์ประกอบทั้งหมด นำเสนอเป็นภาพที่ 1 นี้



ภาพที่ 1 องค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

จากภาพ คำอธิบายที่มีลูกศรโยงเส้น “IS COMPONENT OF” หมายถึง เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่นักศึกษาแสดงออก สรุปผลการวิเคราะห์สมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) รอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม (2) ความเป็นกลางต่อเพื่อนมนุษย์ (3) การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักตรรกะ และ (4) การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์ คือ โดยแต่ละองค์ประกอบมีพฤติกรรมการแสดงออกที่บ่งชี้องค์ประกอบละ 5 พฤติกรรม รวมทั้งสิ้น 20 พฤติกรรมบ่งชี้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่มีทั้งสอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนำเสนอได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

องค์ประกอบจากวิจัยเอกสาร	องค์ประกอบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ
องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ในแก่นหลักจริยธรรมของสังคม	องค์ประกอบที่ 1 ความรู้แก่นจริยธรรมและความรอบรู้ในประเด็นทางสังคม
องค์ประกอบที่ 2 ความไวในการรับรู้ปัญหาทางสังคม	
องค์ประกอบที่ 3 การตัดสินใจเชิงจริยธรรมบนหลักเหตุและผล	องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นกลางเคารพผู้อื่นในฐานะเพื่อนมนุษย์
	องค์ประกอบที่ 3 การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักเหตุผล
องค์ประกอบที่ 4 แสดงออกทางบุคลิกภาพที่สะท้อนการมีจริยธรรม	องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์

ดังนั้น องค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีในบริบทจังหวัดชายแดนใต้จากการศึกษานี้จึงครอบคลุมถึง การรอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักจริยธรรมและหลักศีลธรรมตามมาตรฐานของศาสนาต่าง ๆ เข้าใจข้อพึงปฏิบัติของศาสนานตนเองและศาสนาอื่น ๆ (องค์ประกอบที่ 1) การมีทัศนคติที่เป็นกลาง เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนแม้จะยึดหลักจริยธรรมที่ต่างกัน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยึดมั่นในความเท่าเทียมและให้เกียรติความหลากหลาย (องค์ประกอบที่ 2) การสามารถพิจารณาปรากฏการณ์จริยธรรมที่



เกิดขึ้นในสังคมโดยใช้การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงประเด็น และหาข้อสรุปอย่างมีเหตุผล (องค์ประกอบที่ 3) ตลอดจนการสามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้รวมถึงในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างตรงประเด็น สร้างสรรค์ และถูกต้องตามขนบธรรมเนียม (องค์ประกอบที่ 4) โดยจะสามารถสังเกตการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมของบุคคลได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมีความแตกต่างจากองค์ประกอบที่ได้จากการทบทวนเอกสาร ที่พบเช่นนี้เนื่องจากองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาเอกสารเป็นคำอธิบายที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1981) ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของทุกกลุ่มคนในสังคม แต่องค์ประกอบที่ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมีลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเฉพาะของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลักคุณธรรมของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ 1 รอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม ซึ่งเป็นความสามารถในการอธิบาย สรุป เปรียบเทียบ เชื่อมโยง และประมวลประเด็นจริยธรรม มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisuwan (2022) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพบว่า องค์ประกอบแรกคือ การมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม เนื่องจากนักศึกษาที่เข้าใจศาสนจริยธรรมในศาสนาตนจะส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับองค์ประกอบที่ 2 ความเป็นกลางต่อเพื่อนมนุษย์ คำนิยามขององค์ประกอบนี้ครอบคลุมไปถึงการเห็นอกเห็นใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ Cameron *et al.* (2022) ที่ชี้ให้เห็นว่าการมีความเข้าใจผู้อื่นส่งผลต่อการตัดสินใจทางจริยธรรมโดยตรงผ่านกลไกทางอารมณ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักคุณธรรมสายกลาง (Wasatiyah) ของศาสนาอิสลามที่เน้นการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ เมตตา และเป็นธรรม ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาของ Andi *et al.* (2023) ได้บ่งชี้ว่า หลักะระบียะห์เป็นหลักความพอดีในการวางตัวบนทางสายกลางเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนข้อค้นพบองค์ประกอบที่ 3 การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักตรรกะเหตุผลพบว่า มีงานวิจัยที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงระบบโดยใช้ตรรกะกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การศึกษาของ McDonald, *et al.* (2021) ซึ่งพบว่า การคิดเชิงระบบช่วยให้บุคคลสามารถมองเห็นทางเลือกที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจทางจริยธรรมได้หลากหลายยิ่งขึ้น หลักตรรกะช่วยให้บุคคลวิเคราะห์ข้อมูลและไตร่ตรองข้อเท็จจริงได้ถูกต้อง และสำหรับองค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารรายบุคคลของ Muangprasert (2021) ที่พบว่า การสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลในการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เห็นด้วยกับหลักทางจริยธรรมที่ต้งาม ทั้งนี้การสื่อสารจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของการสื่อสารเชิงบวกและเหมาะสมกับบุคคล นอกจากนี้ องค์ประกอบจากการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่เป็นการศึกษาในบริบทสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ คือ การศึกษาของ Tongsamsi & Promgird (2017) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางวิชาการของนักศึกษามีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมในตัวบุคคลเป็นหลัก ทั้งนี้การคล้อยตามกลุ่มมักเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ องค์ประกอบทั้ง 4 จากการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของแนวคิด Kohlberg (1981) ในระดับเหนือเกณฑ์ (Post-conventional morality) ในระดับนี้บุคคลจะพัฒนาหลักคิดทางศีลธรรมที่เป็นสากลและเป็นอิสระจากบรรทัดฐานทางสังคม เป็นการยึดหลักการเพื่อมนุษยธรรม องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษานี้สะท้อนถึงระดับพัฒนาการทางศีลธรรมในระดับสูงสุดที่มีความเชื่อมโยงกับวุฒิทางปัญญาของบุคคล โดยบุคคลในระดับนี้มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมที่เป็นธรรม ยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการมองโลกอย่างเป็นธรรมเพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน

สรุปได้ว่า นักศึกษาแต่ละบุคคลจำเป็นต้องมีสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมครบทุกองค์ประกอบ จึงจะสามารถพิจารณาตัดสินใจข้อพึงปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ต้งามให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในสังคมได้ อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้เป็นลักษณะการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบเชิงโมทัศน์ซึ่งยังไม่ได้การตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อยืนยันความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในการศึกษาต่อไป

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนใต้มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 รอบรู้แก่นจริยธรรมและประเด็นทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออก



ที่สามารถอธิบายหลักคุณธรรมสากล หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ คริสต์ ฮินดู และอิสลาม มีความเข้าใจในเจตนารมณ์ของคำสอนคุณธรรมในสังคม มีความไวในการรับรู้ปัญหาสังคมและตระหนักถึงความรับผิดชอบที่พึงมีต่อสังคม องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นกลางต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เห็นต่าง เคารพการตัดสินใจของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจในฐานะเพื่อนมนุษย์ และไตร่ตรองด้วยมุมมองที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย องค์ประกอบที่ 3 การคิดเชื่อมโยงเป็นระบบโดยใช้หลักตรรกะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออกที่มีการคิดวิเคราะห์หาสาเหตุอย่างรอบคอบ แยกแยะข้อเท็จจริง คิดอย่างเป็นระบบ และเสนอแนะทางออกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และสุดท้ายองค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารจริยธรรมอย่างสร้างสรรค์มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่สามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องเหมาะสมก่อนสื่อสารไปยังผู้รับสาร พิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับผู้รับสาร สื่อสารอย่างมีเหตุผลถูกต้องตามกาลเทศะสำหรับข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย มหาวิทยาลัยควรมีกลไกในการส่งเสริมสมรรถนะทางจริยธรรมให้นักศึกษาที่มีการดูแลและติดตามอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้มีเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้คนทุกความเชื่อศาสนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมบนฐานของความเชื่อที่แตกต่างกันเปิดกว้าง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมคุณธรรมในมหาวิทยาลัยและนำพาสันติสุขมาสู่ชายแดนใต้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เสริมหลักสูตรเน้นสมรรถนะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในสถาบันการศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2566 ภายใต้กลุ่มเรื่องคนไทย 4.0 เพื่อสังคมคุณธรรม ขอขอบคุณแหล่งทุนและผู้ให้การสนับสนุนทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Al-ghazali. [n.d.]. *Ihya Ulum al-Din*. (Vol. 3). Beirut: Dar Ibn Hazm.
- Andi, A., Nasir, M., Benlakhdar, E. & Jasmin, S. (2023). Strengthening Wasatiyyah for the youth through Islamic education. *Tafahus: Jurnal Pengkajian Islam*, 3(1), 1-19.
- Bruni, S. & Cesario, J. (2020). The power of storytelling for ethical persuasion. *Current Directions in Psychological Science*, 29(6), 642-648.
- Cameron, C. D., Conway, P. & Scheffer, J. A. (2022). Empathy regulation, prosociality, and moral judgment. *Current Opinion in Psychology*, 44(1), 188-195.
- Chantavanich, S. (2016). *Qualitative Research Methods*. (12th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Kohlberg, L. (1981). *The Philosophy of Moral Development: Moral Stages and the Idea of Justice*. New York: Harper & Row.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence rather than for "Intelligence". *American Psychologist*, *Harvard University*, January 1973, 1-14.
- McDonald, J., Graves, J., Abrahams, N., Thorneycroft, R. & Hegazi, I. (2021). Moral judgement development during medical student clinical training. *BMC medical education*, 21(1), 140.
- Meehanpong, P. & Chatdokmaiprai, K. (2018). Assessing Quality of Research Instrument in Nursing Research. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19(1), 9-15. (in Thai)
- Muangprasert, N. (2021). *Communication factors affecting performance of staff of the faculty of commerce and accountancy Chulalongkorn university*. Master's Thesis, Chulalongkorn University. (in Thai).
- Office of the National Strategic Committee. (2019). *National Strategy 2018-2037*. (2nd Ed.). Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. (in Thai)
- Srisuwan, J. (2022). *Development of a system for measuring and evaluating ethical reasoning competence for students*. Doctor of Education Dissertation, Thammasat University. (in Thai)
- The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). *The future of education and skills Education 2030* [Online]. Retrieved 12 May, 2024, from: <https://www.oecd-ilibrary.org/education/books>



- Tongsamsi, K. & Promgird, P. (2017). Variables affecting academic integrity of undergraduates in Three Southern Provinces. *Humanities & Social Sciences*, 34(3), 167-192. (in Thai)
- Wanna, A., Sikkhabandit, S. & Onmung, P. (2016). Self-discipline management model for private higher education students. *Journal of industrial education*, 10(1), 109-118. (in Thai)

บุคลากรกรม

- อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุติยะห์ หะ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2566.
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์). นิเลาะ แวอุเซ็ง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2566.
- อาจารย์มหาวิทยาลัย 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุติยะห์ หะ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2566.
- นักเคลื่อนไหวทางสังคม 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์). อับดุลฮากัม เอ็งปียา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2566.
- ผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยา 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุติยะห์ หะ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2566.
- อาจารย์มหาวิทยาลัย 3 (ผู้ให้สัมภาษณ์). นิเลาะ แวอุเซ็ง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี 135/8 ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี 94160. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2566.
- นักวิชาการศาสนา 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์). นิเลาะ แวอุเซ็ง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2566.
- ผู้บริหารกิจการนักศึกษา 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์). อับดุลฮากัม เอ็งปียา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 99 ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส 96000. เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2566.
- นักวิชาการศาสนา 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์). นิเลาะ แวอุเซ็ง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 99 ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส 96000. เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2566.
- นักเคลื่อนไหวทางสังคม 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์). อับดุลฮากัม เอ็งปียา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2566.
- ผู้บริหารกิจการนักศึกษา 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุติยะห์ หะ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2566.
- นักเคลื่อนไหวทางสังคม 3 (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุติยะห์ หะ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2566.
- ผู้เชี่ยวชาญนักจิตวิทยา 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุติยะห์ หะ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000. เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566.
- อาจารย์มหาวิทยาลัย 4 (ผู้ให้สัมภาษณ์). นิเลาะ แวอุเซ็ง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 133 ตำบลสะเตง อำเภอยะรัง จังหวัดยะลา 95000. เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2566.
- นักวิชาการศาสนา 3 (ผู้ให้สัมภาษณ์). อับดุลฮากัม เอ็งปียา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี 135/8 ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี 94160. เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566.